

סנה שאוכל

לזכר ד"ר וינר עליו השלום, סניגור ואדם

אליקים רובינשטיין*

כרבים, זועזעתי לשמע הידיעה על לכתו ללא עת של עורך דין דיויד וינר. זכיתי להכירו – מקרוב, אפשר לומר – בשעה שכיחתי כיועץ משפטי לממשלה והוא, לאורך אותה תקופה, מבכירי הסניגוריה הציבורית הארצית וממניחי יסודותיה. בדיונים בעלי אופי עקרוני וכללי ובמפגשים שעניינים תיקים ספציפיים, ואף כשדעותינו בתיק מסוים זה או אחר היו שונות, למדתי להכירו ולהוקירו. הדברים שאכתוב אינם בחינת "אחרי מות קדושים אמור", כי הייתי אומרם על אישיותו גם בחייו.

לדור מקימי הסניגוריה הציבורית הארצית ומגשימי חוק הסניגוריה הציבורית, התשנ"ו–1995, הייתה זכות מיוחדת: לכוון, יש מאין, מערך ייצוג לראויים לכך, שמדינה המבקשת להיות מתוקנת זקוקה לו. דיויד כאילו נולד ליטול חלק בשליחות חשובה, רגישה ואנושית זו. הוא כמו התמזג עם שליחותו והיו לאחדים; הוא מילא אותה עד תום, והיא בערה בו עד – אבוי – שכלתה אותו.

דיויד היה בראש וראשונה איש ערכי; רקעו האקדמי בפילוסופיה ואישיותו הסקרנית ורבת האינטלקט הקנו לו מבט רחב, חברתי ואנושי, על המציאות המולידה עבריינות. סבורני, כי התקשה לקבל את דברי המקרא "כי יצר לב האדם רע מנעוריו" (בראשית, ז, כא), והאמין בצורך לתת יד לכל אדם, יהא אשר יהא, וליתן לו ייצוג בעמדו בדן. המחוקק, מטעמים של סדרי עדיפות תקציביים, הגביל את הייצוג הניתן על ידי הציבור לחלשים ביותר בקרב החברה כמו קטינים, חולי נפש, אנשים הסובלים מפגור, אנשים מחוסרי אמצעים וכן מי שנחשדו והואשמו בעבירות החמורות. לוא נשמעה דעתו של דיויד וינר, כמו של ראשי הסניגוריה הציבורית, בוודאי ובוודאי היה הייצוג מתרחב עוד. זכורני כיצד קנת מן ודיויד וינר הביאו ללשכת את פרופ' בארי שק מארצות הברית, מי שהביא עם חבריו, תוך שימוש בבדיקות DNA, לזיכויים של נאשמים שהורשעו בעבר במקרי אונס ורצח, בין היתר על סמך הודאותיהם. ומכאן באו אנשי הסניגוריה להזהיר מן ההודאה, "מלכת הראיות" משכבר, שחינה

---

* דברים אלו לזכרו של דיויד וינר פורסמו לראשונה בכתב העת **הסניגור** 93, 5 (2004). תודתנו נתונה למערכת כתב העת, אשר הותירה לנו לפרסמם גם במסגרת ספר זה.

ה"מלכותי" נתעמעם במידה מסויימת ברבות השנים כחזות הכל. דיוד המנוח נתן לי את ספרו של אנתוני לואיס "שופרו של גדעון" "Gideon's Trumpet" (על שם הפסוק בספר שופטים, ו, לד "ורוח ה' לבשה את גדעון ויתקע בשופר..."); הספר מתאר את קורות התיק Gideon v. Wainwright שהעמיד את זכות הייצוג בארצות הברית כזכות חוקתית (372 U.S. 335 (1963)). דיוד ביקש להציג את התמורה שחולל מקרהו של עבריין זוטר, שבית המשפט העליון בארצות הברית היה מוכן להידרש לטענותיו במכתב מכלאו אל בית המשפט. בראש ובראשונה, היה בפיו ובפי הסניגוריה הציבורית המסר של זכות הייצוג כערך, כזכות יסודית, מתוך הנחה כי הנאשם העומד ללא ייצוג מול התביעה המקצועית מצוי בנחיתות הנוגדת את ערכיה של שיטת המשפט הישראלית. הוא הדין ליחס לעצורים, מן החלשות שבחוליות החברה, לתנאי מעצרם ולצלם אנוש שלהם שיש לכבדו. ועוד, יש היודעים את התמונה כולה, את המסר ואין ליבם לפרטים; יש המתמקדים בפרטים ואל התמונה הכוללת לא יגיעו כי העצים יסתירו את היער. דיוד ראה את שני הפנים; המסר הערכי לא הפחית מיסודיותו כלפי הפרטים.

תפיסת העולם שדיוד היה חדור בה באה לידי ביטוי גם בדיונים בלשכת היועץ המשפטי לממשלה בקשר למשאבים שיועמדו לרשות הסניגוריה הציבורית, בהם ניסיתי לסייע לסניגוריה להיאבק בגזירות תקציביות מסוגים שונים; היא באה לידי ביטוי בהופעותיו בוועדות הכנסת שעסקו בנושאים רלבנטיים; וגם בקורסים שלימד באוניברסיטה, שעליהם שמעתי רוב שבה מפי תלמידיו. וכמובן, מלאכת הסניגור באולם בית המשפט באה למיצויה בתיקים הספציפיים בהם עסק, שבכל אחד מהם ראה עולם ומלואו. בפרשת ברנס היינו משני צידי המתרס; הגם שחלקתי על דעתם של דיוד וחבריו, ציינתי לא אחת את הרמה המקצועית שבה כתבו את אשר כתבו. דעתו נתקבלה על דעת בית המשפט.

לא אדבר על התיק האחרון, שבעטיו קופד פתיל חייו, כי איני מכירו אלא מן התקשורת. אך אוכל לומר, כי בפרקי השירות הציבורי שבהם זכיתי להכירו, ראיתיו כמשרת ציבור למופת, ששילב מחויבות ערכית רחבה עם מסירות לנאשם האינדבידואלי, איש חדור יושרה ורגישות, שבסופו של יום, אשר לא כסנה המקראי (שמות, ג, ב), שסיפורו נקרא בשבת הסמוכה למותו של דיוד, בער וגם אוכל. חבל על דאבדין ולא משתכחין. הרוח שפיעמה בדיוד וינר ובחבריו תמשיך לנשב, והד קולו יישמע.